

duci quod ad pacem hanc reformandam Venetias accedere duce annuente volebat. Quod verbum placuit duci, et Venetis omnibus. Mandaverat enim tam dominus papa quam imperator ad diversas partes mundi, ut archiepiscopi, episcopi, abbates quoque, et ecclesiastici viri ac saeculares principes ut apud Venetias convenirent, quia Venetia tuta erat omnibus et fertilis et abundans in omnibus, et gens eius quieta, et pacis amatrix. Anno inquam domini 1177 cum ex principibus et magnatibus Alemannie, Francie, Anglie, et Hispanie, et Ungherie et totius Italiae tam ecclesiasticis quam secularibus plures in civitate Venetiarum convenissent quorum nomina inferius sunt descripta, pacem ecclesiae dicti inter d. papam et imperatorem cupientes, ipsamque dominum papam ibi diutius expectantes, die septimo exeunte mense martio venit dominus papa cum undecim galeis quas ei R. Velmus dederat, et apud sanctum Nicolaum a filiis ducis et honestis viris receptus ibidem die illo fuit hospitatus; altera autem die, quae fuit vigilia Annuntiationis B. Mariae, ipse dux et magnates veneti, patriarcha quoque, ac episcopi et clerici omnes induti sacerdotalibus vestibus honeste satis, et magnifice cum crucibus, et aptatis navibus ad domini papae venerunt pedes, et inde recepto domino papa in nave ducis quae satis gloriose praeparata fuerat, sedit dux ad dexteram eius et patriarcha Henricus Dandulus ad sinistram, et ita cum processione, et gloria magna venerunt omnes ad ecclesiam beati Marci ubi tanta erat multitudo virorum ac mulierum adventum domini papae expectantes qui non solum ecclesiam repleverunt totam, sed etiam superiora ecclesiae et totius Brolj occupaverant loca, ibique super pace Ecclesiae Dei et Lombardorum cum duce et sapientibus viris consilia per decem septem dies celebravit; vocatus autem a Lombardis qui pacem imperatoris occulte fugiebant, adivit Ferrarium et illic per aliquot dies demoratus, iterum venit Venetias, et secundo a duce clero, ac populo sicut primo fuit receptus. Venerat quidem praedictus Christianus archiepiscopus in Venetias, qui inter dominum papam et imperatorem quasi mediator extiterat, et cum viris honestis quos reges Francie et Angliae miserant, ac cum duce prefato pacis loquebatur verbum; factum est autem quod cooperante Spiritus Sancti gratia, pax ipsa, quam totus fere mundus cupiebat fuit statuta, et missum est ad imperatorem, ut et ipse Venetias in propria, sicut diu optaverat, veniret persona, qui laetus factus, cum de pace, quam divino tactus spiritu optabat, tum etiam de ducis et Venetorum prudentia, quos sua amicitia copulare satagebat, hoc ordine venit Venetias; ducis namque filius Petrus qui satis bonae indolis erat, usque Ravenam cum multis nobilibus obviam ei exivit et cum Clugiam cum eo omnes honeste venissent, ubi et cardinales domini papae obviam illi venerant cum sex galeis proborum virorum quas dux ad eum recipiendum miserat usque ad sanctum Nicolaum venit, ubi alter ducis filius Iacobus juvenis egregius et multi cum eo nobiles viri eum receperunt; altera vero die quae fuit vigilia beati Iacobi Apostoli dux, patriarcha, et episcopi et clerus ac populus cum magna pompa, et paratis navibus ad eum venerunt recipiens eum dux in navi sua quam magnifice praeparaverat, sedit ad dexteram eius, et patriarcha ad sinistram, et venerunt omnes cum gratia et laetitia magna ad ecclesiam beati Marci, ubi inaudita convenerat multitudo quae venerat ad tantum gaudium, et ad eum videndum. Stabat enim papa in janua ecclesiae super solum sedens, et circa eum cardinales, archiepiscopi, et episcopi, abbates, priores, et multi honesti viri erant, ad quem accedens imperator prius mo pedes deinde os eius coram omnibus est osculatus; inde vero surgentes papa medius inter imperatorem et ducem ecclesiam intrantes, Te Deum laudamus, cantaverunt, et exinde omnes gratias Deo egerunt gaudentes et exultantes, et praenimia laetitia flentes, et sic accessit imperator ad altare beati Marci, et ibi munera obtulit non pauca; recepit autem eum dux in palatio suo cum nobilibus et militibus qui secum venerant, et cum familia sua. Fuit ergo laetitia magna die illo in Venetiis, et super pace universae laetabantur gentes, dicentes Venetis: o quam beati estis quia tanta pax apud vos potuit reformari; hoc quidem erit memoriale nominis vestri in aeternum. Fuit ergo pax ecclesiae inter dominum papam et imperatorem in Venetiis corroborata, et apud omnes vulgata eodem die. Coepit ergo dominus papa ex tunc sollicite laborare ut ad gratiam, et pacem imperatoris Lombardos reduceret; sed cum eos conditionaliter recipere nolisset, ad hoc inductus est quod treguam usque ad sex annos eis fecit; nam et praedicto regi Siculo, cuius causae dominus papa patenter fovebat, ad eiusdem domini papae instantiam quindecim annorum treguam se observaturum promisit. Cum duce autem et Venetis pacem quamcumque voluerit (39) fecit et amicitiam et sic in laetitia et gaudio magno duobus fere mensibus in Venetiis moram faciens, multos honores se Venetis exhibiturum promisit, et fecit antequam recessit. Sic constat manifeste in Historia de hiis continere: et exinde amicissimus eorum factus ad terras sui imperii, quas diligebat accessit. Dominus vero papa negotiis ecclesiae attendens intrinsecos ejecit, et deletos restituit episcopos, et ecclesiasticos viros, qui etiam usque ad medium mensem octobris in Venetiis demoratus grates plurimas duci, et Venetis attulit. Hic indulgentiam de poena et de culpa omnibus dedit vere poenitentibus et confessis, si quis ad ecclesiam sancti Marci in die Ascensionis Domini nostri Iesu Christi peregre fuerit die illo incipiente a vespere vigiliae illius diei, finiente die sequenti tota; et commendans illos Deo ac benedicens, cum quattuor galeis proborum virorum quas dux illi dedit in Appuliam transit, inde ad propria accessurus. Praetermittendum non est, quod Dominus praedictus quinta (40) dominica quadragesimae quae est Laetare Ierusalem, missa apud sanctum Marcum celebravit, et processionem tunc fecit in qua rosam detulit auream satis speciosam et magnam, quam imperatori vel regi dare consuetudinem habet, quae quidem celebrata missa duci propria obtulit manu, qui dominus papa celebravit missam apud sanctum Petrum de Castello, et sanctum Daniellem, apud sanctum Marcum plures, et tres in Rivoalto ecclesias consecravit, et ecclesiam sanctae Mariae de Caritate die nona mensis aprilis, ecclesiam sancti Salvatoris die... mensis... sed et munera magna et plura a duce et a comuni Venetiarum, atque etiam a multis nobilibus viris et mulieribus diebus illis fuit dominus papa consecutus.

Qui interfuerunt predictae paci sunt infrascripti (1). — Pontius Claremontis episcopus, cum hominibus 30. — Bonellus abbas, cum hom. 13. — qui ambo a rege Francie et a rege Angliae missi sunt huius pacis assistere mediatores — Ur-

(39) Così il testo Marciano; invece di *voluerunt*.(40) Così il testo Marciano, ma si deve leggere *quinta*.

*Varianti colla Serie o Cronaca pubblicata dall'Olmo
e con altre Cronache.*

(1) Vuolsi notare che dove nel Cod. Marciano si trovò errore manifesto di copista, si corresse a drittura, e dove si trovò la lezione dubbia od oscura si cercò come meglio si offri la occasione di dichiararne le varianti colle sequen-

ti annotazioni, per entro alle quali si aggiunsero i nomi di alcuni altri individui che risultarono dal confronto di dette Cronache.